

Vejle og Egtved Ådale

Du kan besøge Egtvedpigens grav og se en lille udstilling om hendes historie. Foto: Nationalmuseet

Bindeballe Købmændsgård og Museum

Masser af smukke vandruter hele året - og i al slags vejr. Her et decemberbillede fra området ved Spjarupgaard.

Bindeballestien er meget populær hos cyklister - en dejlig tur med flotte udsigter.

Vejle Ådal

Vejle Ådal er et enestående eksempel på, hvordan is og vand gennem tiderne har skabt et forment landskabet.

Her skifter landskabet mellem det brede, rolige og fladbundede strøg til den smalle, dramatiske uro. De flade partier i ådalen skyldes tre større issøer, der lå her i den sidste istid.

Set fra øst lå den første, Skibet Issø, i dalbunden mellem Vejle og Skibet. Den næste strakte sig fra Vingsted til Vork, og den tredje - Spjarup Issø - lå i Sønderkær neden for Runkenbjerg, hvor Egtved og Vejle Ådale mødes.

De er alle skabt under israndens vekslende tilbage-smeltning og fremstød. Når isen var på retur, kunne der opstemmes en sø af

smeltvand mellem en tidligere randmoræne af ler, sand og grus og selve isfronten. Søerne udjævnedes dalbunden, og udgør i dag de helt flade ådalpartier.

Vejle Å løber i sin øverste del af ådalen gennem Randbøldal, en dyb og snæver smeltvandsdal, som er dannet på meget kort tid efter iskappens tilbagetrækning. Det skete i et dæmningsbrud af dramatiske dimensioner.

Herefter breder ådalen sig ud, og ved Sønderkær, hvor Egtved Å slutter sig til, slår åen sit vildeste sving på 180 grader rundt om Runkenbjerg. Her bliver ådalen til en tunneldal, som er dannet ved en kombination af smeltvandets erosion under isen og isens egen erosion under dens fremmarch.

Inspiration til udelivet
Scan QR-koden og se vores spændende naturoplevelser, faciliteter og ruter i Vejle Kommune.

Giv et præj
Tip os hvis du oplever fejl eller mangler. Så kan vi vedligeholde vores stier og friluftsfaciliteter.

Den lille isfugl kan ses ved åen.

Vejle og Egtved Ådale

Vandruterne ved Vejle og Egtved Ådale fører dig gennem et af Danmarks smukkeste naturområder. Her forenes Vejle og Egtved Ådale i et unikt og størrelst landskab med dybe tunnel- og erosionsdale, som istiden har skabt.

Mosaikker af forskellige naturtyper og størrelse former med bakker, skrånninger og flade, udstrakte dalstrøg åbner sig for øjet med den ene bjergtagende udsigt efter den anden.

Terrænet er meget kuperet på flere af ruterne, der primært forløber på trampestier med enkelte forløb på asfalt og grusveje. Over de vådeste partier

er der bygget gangbroer eller udlagt trædesten. Vandtæt fodtøj anbefales dog i våde perioder. Størstedelen af området er fredet. Naturen forvaltes flere steder med heste og kvæg. Derfor skal du nogle steder igennem hegninger enten via låger i hegnet eller stenter.

Ådale skabt af istiden

Vejle Ådal er Østjyllands længste og mest markante tunneldal. Det er flere tusind års erosion fra sidste istids, som har dannet den mere end 20 km lange dal. Enorme mængder af smeltvand løb under den tykke iskappe.

Egtved Å ligger i et smalt dalstrøg. Landskabet veksler mellem åbne overdrev og tætte bevoksninger.

Indimellem er der ekstensive landbrugsarealer og søer.

Vejle Å løber gennem et mere åbent landskab med frodige, grønne enge og kær i dalbunden, og med tørre, næringsfattige overdrev på ådalenes skrænter. Her er enge og krat, så langt øjet rækker, indrammet af dalskrænter, som bugter sig langs med åløbet.

Nybjerg Mølle fredningen

Egtved Ådal ruten går gennem et område, der blev fredet ved en stor landskabsfredning i 1980. Det store sammenhængende område kan opleves via et netværk af flere markerede vandruter.

Nybjerg Mølle

Af de 35 møller, der gennem de sidste 1.000 år har ligget

ved Vejle Å og dens sideløb, står kun Nybjerg Mølle tilbage med sine to etager fra 1850. Møllen nævnes i historiebøgerne dog allerede i 1548. Efter en omfattende istandsættelse blev møllen fredet i 1959. Der blev malet mel helt frem til 1991 for det biodynamiske firma, Heliuss. I dag er møllen privat bolig.

Udsigt over to ådale

Fra toppen af Runkenbjerg kan du opleve Vejle Å og Egtved Å forenes med en smuk og bjergtagende udsigt ind i dallandskaberne og med en mosaik af forskellige naturtyper.

De to åer kommer henholdsvis fra syd og nord, og løber sammen mod øst gennem den brede Vejle Ådal. Vandet ender til sidst i Vejle fjord.

Egtvedpigens Gravhøj

Ved Egtved Holt kan der laves en afstikker til Egtvedpigens rekonstruerede gravhøj. Egtvedpigens er et af Danmarkshistoriens vigtigste og mest velbevarede bronzealderfund, der blev fundet i 1921.

Den unge kvinde på 16-18 år døde en sommerdag i året 1370 f. Kr. her i ådalen. Hun blev begravet i en egetræskiste sammen med sine personlige ejendele.

Inde i gravhøjen blev hun forseglet som en mageløs tidskapsel fra bronzealderen for mere end 3.000 år siden.

I bronzealderen var der mere end 50 gravhøje tæt på Egtvedpigens gravhøj. De fleste er væk, men der gemmer sig stadig en årtusindlang historie i jorden under dine fødder, og vi har næsten den samme, smukke udsigt ud over ådalen, som Egtvedpigens.

og Vingsted Mølle samt mergel og kalk til jordforbedring af den flade hede mellem Vandel og Grindsted.

I dag er den nedlagte jernbane en vigtig del af friluftslivet. Bindeballestien, Kyst til Kyst ruten, Hærvejen og Kong Rans Togt har et del af forløbet på stien.

Tørskind Grusgrav

På kanten af ådalen ved Tørskind er der tidligere udvundet sand og grus. I dag formidler grusgraven med rum og skulpturer de mægtige kræfter, der har virket til ådalens dannelse.

Billedhuggeren Robert Jacobsen og franskmændene Jean Clareboudt, har skabt de store landskabsskulpturer i det størrelse landskab. Grusgraven er åben 24/7, og der er gratis adgang. Her finder du også den lille vandrute 'Tidsrejse ved Tørskind' med fortællinger om ådalens natur og historie.

Købmændsgård fra gamle dage

Ved Bindeballestien er der mulighed for at besøge Bindeballe Købmændsgård, som kombinerer en gammeldags købmændsforretning med museum og café i et hyggeligt og afslappet miljø. Her er også mulighed for overnatning i telt, shelter eller hytte.

Den gamle stationsbygning fra Vandelbanen tjener som køkken- og opholdsfaciliteter for dem, der vælger teltovernatning.

Stier på nedlagt jernbane

En del af vandrestierne følger den nedlagte Vandelbane, som var i drift fra 1897 til 1957. Først mellem Vejle og Vandel og senere mellem Vandel og Grindsted.

Banen transporterede blandt andet gods til De Forenede Papirfabrikker ved Haraldskær Fabrik

Et landskab i forandring

I slutningen af 1800-tallet og ind i 1900-tallet blev Vejle Å reguleret. Tørveengene blev drænet og engvandsanlæg så dagens lys. Derfor er tørvejorden i dag sunket langt over en meter. Det sker, fordi bakterier, svampe og jorddyr omsætter den organiske del af jorden, når der er ilt tilstede.

Den intensive landbrugsdrift er nu ophørt, og flere steder er åen stynget tilbage i sit naturlige løb. De fugtige lavbundslande langs åen er med til at lagre CO₂ og tilbageholde næringsstoffer, så de ikke ender i fjorden.

Sejlads og fiskeri

Du kan sejle med kajak og kano på Vejle Å fra Tørskind Bro og ind til Vejle fra d. 16.06-31.12. Sejlattilladelser kan købes på udeliv.vejle.dk.

Tørskind Grusgrav - et godt sted for både børn og voksne.

Udsigt fra Tørskind Grusgrav.

Nybjerg Mølle er en af de møller, der står tilbage fra vandkraftens storhedstid. Foto: Knud Erik Deele.

Udsigt ved Runkenbjerg.

Ture i området

1 Tidsrejse ved Tørskind

1,5 km krævende rundtur gennem meget kuperet terræn. På turen rundt er der placeret lytteposter, hvor du kan lære om; ådalen, istiden, grusgraven med skulpturer, dambrugene, fiskeriet, engen og åen.

2 Birkelund

1,5 km rundtur, ca. ½ time, gennem kuperet terræn. Stien går igennem bøgeskov ned til kanten af ådalen, hvor engene åbner sig. I ly af skovbrynet kan du i en stille stund være heldig at opleve dyrelivet på engen.

3 Fortvad Bjerg

3,5 km rundtur, ca. 1 time, op over det græssede overdrev på Fortvad Bjerg. Her kan du se, at Vejle Å følger Runkenbjergs forløb og drejer mod øst i engdraget ved Sønderkær. Turen går på tværs af ådalen fra skrænterne ved Fortvad Bjerg ned mellem ådalens skrånninger og op igen på Runkenbjerg. Vandtæt fodtøj anbefales i våde perioder.

4 Runkenbjerg

4 km rundtur, ca. 1½ time, med 'bestigning' af Runkenbjerg. Herfra er en flot udsigt over ådalens forløb mod nord, syd og øst. Turen går ned i dalen, langs åløbet, over broen og gennem engområdet Sønderkær.

5 Tørskind og Søballegaard

3,5 km rundtur, ca. 1 time. Fra p-pladsen ved Lihmskov Station går turen et stykke ad Bindeballestien og herefter på tværs af græssede enge og videre over de kuplede morænebakker nord om naturskolen Søballegård og tilbage langs Tørskindvej.

6 Refsgårde Overdrev

2 km krævende tur, ca. 1 time. Fra Tørskind Grusgrav går turen ad fæstien langs de bugtede dalskrænter gennem et overdrevsområde. Fra toppen er en storslået udsigt over ådalen. Et dambrug mellem grusgraven og åen er nedlagt, og en sø er kommet i stedet.

7 Sønderkær

1 km tur, ca. ½ time, vandtæt fodtøj anbefales i våde perioder. Turen går gennem det brede engdrag ved Sønderkær. I stenalderen var her en livlig aktivitet på grund af de rige fødemuligheder i ådalen.

8 Turbinesøen

3,5 km tur, ca. 1½ time, gennem krat, sø og mose i Egtved Ådal. Her kan du opleve fiskehejren på jagt nær de tætliggende dambrug. Ved Turbinesøen blev der tidligere produceret strøm. I 1994 blev opstemningen fjernet, og nu er der fri passage for fisk og andre dyr i vandløbet. Bemærk at den sydøstlige del af turen har en krævende stigning.

9 Nybjerg Mølle

4 km krævende tur, ca. 2 timer, langs begge sider af Egtved Ådal over flotte græssede overdrev.

10 Tågelundgård Plantage

3 km let tur, ca. 1 time, ad skovvej og sti gennem nåletræsplantage og langs lyngklædte skrænter.

11 Egtved Ådal

12,5 km krævende rundtur med de smukkeste udsigter igennem en fantastisk natur. Du kommer op og ned i både Vejle og Egtved Ådale på ruten – i alt er der 338 højdemeter – der tager 4-5 timer.

Ådalens dannelse.
Scan QR-koden, og se en animation af, hvordan en tunneldal er skabt.

Velkommen i vores natur

OBS! Vandrestierne går flere steder over privat jord, så vi beder dig venligst huske reglerne for færdsel på private arealer og generelt:

- Bliv på stier og veje.
- Hunde skal altid føres i snor.
- Efterlad ikke affald i naturen.
- Du må ikke fodre heste, kvæg og andre græssende dyr.
- Cykling er flere steder ikke tilladt. Respektér skiltene.
- Tag ikke ophold nærmere end 150 m fra bygninger.
- I private skove må du færdes fra kl. 06:00 til solnedgang.

Vis venligst hensyn

Vandreture i området

1	Tidsrejse ved Tørskind	1,5 km
2	Birkelund	1,5 km
3	Fortvad Bjerg	3,5 km
4	Runkenbjerg	4,0 km
5	Tørskind og Søballegaard	3,5 km
6	Refsgårde Overdrev	2,0 km
7	Sønderkær	1,0 km
8	Turbinesøen	3,5 km
9	Nybjerg Mølle	4,0 km
10	Tågelundgård Plantage	3,0 km
11	Egtved Ådal	12,5 km

- Længere gennemgående ruter
- Afmærkede vandreruter
- Spor i landskabet
- Bord og bænk
- Seværdighed
- Udsigt
- Shelter
- Teltplads
- Bålhytte
- Parkering
- Toilet
- Kano og kajak

Højdeprofil for Egtved Ådal ruten (højdemeter i alt: 338 meter)

